
Śmierć Maurycego Halbwachsa

Przegląd Socjologiczny / Sociological Review 9/1-4, 467-468

1947

Artykuł został zdigitalizowany i opracowany do udostępnienia w internecie przez Muzeum Historii Polski w ramach prac podejmowanych na rzecz zapewnienia otwartego, powszechnego i trwałego dostępu do polskiego dorobku naukowego i kulturalnego. Artykuł jest umieszczony w kolekcji cyfrowej bazhum.muzhp.pl, gromadzącej zawartość polskich czasopism humanistycznych i społecznych.

Tekst jest udostępniony do wykorzystania w ramach dozwolonego użytku.

Dar socjologii amerykańskiej dla uniwersytetów europejskich. Social Science Research Council w New Yorku z pomocą Fundacji Rockefellera przygotował dar dla czterdziestu bibliotek uniwersyteckich krajów zniszczonych przez wojnę i okupację niemiecką. Dar ten obejmuje komplet książek z zakresu nauk społecznych opublikowanych w Ameryce od 1939 roku. Kierownictwo nad realizacją tego projektu objął Thorsten Sellin, profesor socjologii na uniwersytecie stanu Pensylwania. Według informacji amerykańskich dar ten otrzymują również biblioteki uniwersytetów polskich, z wyjątkiem nowoutworzonych, o których istnieniu organizatorzy nie wiedzieli.

Socjologia w Danii. Uniwersytet w Aarhus (Dania) posiada jedyną w krajach Skandynawskich katedrę socjologii. Zajmuje ją prof. Theodor Geiger, dawny wykładowca w Braunschweig. Geiger wyemigrował do Danii w roku 1933. W roku 1939 wydał on obszerny, dwutomowy podręcznik socjologii w języku duńskim. Podczas okupacji niemieckiej w Danii prof. Geiger schronił się do Szwecji, gdzie wykładał na uniwersytetach i wydał w języku szwedzkim dzieło poświęcone zagadnieniom inteligencji. Po zakończeniu wojny prof. Geiger wrócił do Aarhus i nie ma zamiaru powrócić do Niemiec. Obecnie czynione są starania mające na celu przełożenie jego dzieł wydanych w językach skandynawskich na język angielski i niemiecki.

Deutsche Gesellschaft für Soziologie. W dniu 5 i 6 kwietnia 1946 r. odbyło się pierwsze organizacyjne zebranie Niemieckiego Towarzystwa Socjologicznego, odnowionego po wojnie i okresie panowania hitleryzmu. Prezesem Towarzystwa został L. v. Wiese, najpoważniejszy z żyjących socjologów niemieckich. Tematem rozważań zebranych była organizacja studiów socjologicznych na uniwersytetach niemieckich oraz rola socjologii w dziele reedukacji narodu niemieckiego. Pierwszy zwyczajny kongres Towarzystwa, który odbył się we wrześniu 1946 r. we Frankfurcie nad Menem, poświęcony był głównie debatom nad zadaniami socjologii niemieckiej w dobie obecnej. Jak stwierdza sprawozdanie przewodniczącego, prof. v. Wiese, zebranie odbyło się przy udziale szczupłej liczby członków, dyskusja miała charakter ściśle teoretyczny wbrew oczekiwaniom przewodniczącego, który spodziewał się, że obrady na tematy tak mocno związane z aktualnymi zagadnieniami życia Niemiec zjedną raczej na tory praktycznych rozważań.

Japońskie Towarzystwo Socjologiczne odbyło pierwsze od 1941 r. posiedzenie naukowe. Obrady poświęcono zagadnieniom feudalizmu.

Śmierć Maurycego Halbwachsa. W lutym 1945 r. zmarł w obozie koncentracyjnym w Buchenwaldzie prof. M. Halbwachs. Urodzony w Rheims w 1877 r., Halbwachs ukończył liceum Henryka IV, gdzie w ciągu 3 lat był uczniem Bergsona. Studia w École Normale kontynuowane następnie w Hannoverze dały mu dużą kulturę filozoficzną. Współpracownik Simianda i Lévy-Bruhla, członek grupy Année Sociologique i uczeń

Durkheima, odznaczał się ścisłością przestrzegania w swej pracy naukowej zasady empiryzmu. Bibliografia jego dzieł, poza licznymi artykułami drukowanymi w różnych czasopismach naukowych, obejmuje 12 większych prac, z których szczególnie ważne są: *La classe ouvrière et le niveaux de vie* (1913), *Les cadres sociaux de la memoire* (1925), *Les causes de suicide* (1930). Ostatnia praca: *La topographie legendaire des évengiles* ukazała się w roku 1942. Od roku 1935 do 1943 Halbwachs był profesorem socjologii na uniwersytecie w Sorbonie, zaś od r. 1943 aż do śmierci profesorem psychologii społecznej w Collège de France.

Zmarli socjologowie amerykańscy. W roku 1948 zmarło trzech socjologów amerykańskich: Ellwood, Groves i Reuter.

Charles A. Ellwood, urodzony w 1873 r. w stanie N. York, kształcił się na uniwersytecie w Chicago pod kierunkiem Smalla, Meada i Johna Deweya. Dalsze studia odbywał w Niemczech, gdzie słuchał wykładów Schmollera i Paulsena oraz zapoznał się z socjologią Simmla; nie przejął się jednak formalizmem, choć znalazł w nim wiele pobudzających myśli. Na kształtowanie się jego teorii znaczny wpływ wywarł Cooley oraz późniejsze stosunki z etnologami angielskimi. Do końca swej aktywnej działalności pedagogicznej, tzn. do r. 1944 był Ellwood profesorem na wydziale socjologii w Duke University. Na czoło jego licznych publikacji wysuwa się praca *Sociology and Modern Social Problems*. W roku 1935—36 był Ellwood przewodniczącym Międzynarodowego Instytutu Socjologicznego.

Ernest R. Groves urodzony w r. 1877 odbył drogę do socjologii poprzez studia teologiczne oraz filozofię i psychologię społeczną. We wcześniejszych swych pracach opierał się na teoriach Mc Dougalla, które jednak później porzucił. Główny przedmiot jego zainteresowań badawczych stanowiła rodzina; był on jednym z pierwszych, którzy oświecali i rozwijali teorie Freuda i freudystów z punktu widzenia socjologii. Najważniejsze jego prace są to: *Personality and Social Adjustment* (1923), *Social Problems of the Family* (1926), *Marriage* (1933).

Edward Byron Reuter urodził się w roku 1880. W r. 1919 uzyskał stopień doktorski za pracę pt. *Mulat w Stanach Zjednoczonych*, po czym pracował na uniwersytecie w Chicago pod kierunkiem Smalla, Thomasa, Parka i Meada. W późniejszym okresie samodzielnej pracy pedagogicznej Reuter nie był związany trwale z żadnym z uniwersytetów amerykańskich, lecz wykładał kolejno jako profesor wizytujący w uniwersytecie na Hawajach, w Chicago, w Puerto Rico, Michigan, Cornell i innych. W studiach swych Reuter zajmował się głównie zagadnieniami rasowymi, kwestiami populacji, oraz ogólną teorią socjologiczną. Bibliografia prac Reutera obejmuje 12 obszernych dzieł, wśród których na szczególną uwagę zasługują: *The American Race Problem* (1937), *The Family* (oprac. wspólnie z J. R. R u n n e r (1931), *Race Mixture* (1931), *Race and Culture Contacts* (1934), *Handbook of Society* (1940) oraz praca wydana wspólnie z R. E. P a r k i e m, H. B l u m e r e m i in. pt. *An Outline of the Principles of Sociology* (1945). Spis artykułów socjologicznych, referatów i fragmentów pióra Reutera obejmuje z górą 70 pozycji.